

AZƏRBAYCANDA TAEKVANDONUN İNKİŞAFI VƏ İDMANÇILARIN GÖSTƏRDİYİ NƏİLİYYƏTLƏR

N.V. Paşayev

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası
niyametdin.pashayev@sport.edu.az

Nəşr tarixi

Qəbul edilib: 4 iyul 2022

Dərc olunub: 20 sentyabr 2022

© 2021 ADBTİA Bütün hüquqlar qorunur

Annotasiya. Azərbaycan Taekvondo Federasiyası 1992-ci ildə yaradılmışdır. Hələ o vaxtdan başlayaraq, Azərbaycan taekvondoçuları bir çox beynəlxalq turnirlərdə iştirak etmişlər. İdman uğurları ilə yanaşı, Azərbaycan Taekvondo Federasiyası özünün yüksək təşkilatçılıq qabiliyyəti ilə də seçilmişdir. Bir çox mötəbər turnirlərə ev sahibliyi etmək Azərbaycana həvalə edilmişdir. Taekvondo Azərbaycanın bütün zonalarında inkişaf edir və hal-hazırda 1000 nəfərdən artıq adam bu idman növü ilə məşğul olur.

Açar sözlər: *taekvando, federasiya, yarış, uğurlar, idman, region.*

Taekvondo (kor. 태권도, 跆拳道, bir başqa yazılışı "Taekwondo") – Koreya döyüş sənətidir. Taekvondonun xarakterik xüsusiyyəti döyüşdə ayaqlardan və əllərdən fəal istifadə olunmasıdır. "Taekvondo" kəlməsi 3 sözdən ibarətdir: "Tae" - ayaq, "kvon" - yumruq (əl), "do" isə yol deməkdir.

1955-ci il aprel ayının 11-də Çhve Hon Hinin rəhbərliyi ilə ən böyük doqquz məktəb birləşərək "Taekvondo" adı altında fəaliyyət göstərməyə başlamışlar.

Dünyanın ən böyük taekvondo təşkilatları 1966-cı ildə yaradılmış Beynəlxalq Taekvondo Federasiyası (İTF) və 1973-cü ildən fəaliyyət göstərən Ümumdünya Taekvondo Federasiyasıdır (WTF). 1980-ci ildən WTF Beynəlxalq Olimpiya Komitəsi (İOC) tərəfindən tanındı.

Taekvondonun prinsipləri: nəzakət, düzgünlük, təmkin, sərbəst ruh.

Azərbaycan Taekvondo Federasiyası 1992-ci ildə yaradılmışdır. Hələ o vaxtdan başlayaraq, Azərbaycan taekvondoçuları bir çox beynəlxalq turnirlərdə iştirak etmişlər. 1999-cu ildən Azərbaycan Taekvondo Federasiyasının prezidenti Kəmaləddin Heydərov seçilmişdir. Azərbaycanda taekvondonun inkişafı məhz onun federasiya rəhbərliyinə gəlişindən sonra başlamışdır [1, 2, 3, 4].

2001-ci ildə Füzuli Musayev Azərbaycan Taekvondo Federasiyasının birinci Vitse-Prezidenti seçilmişdir. Bu müddət ərzində Azərbaycan taekvondoçuları bir çox nəaliyyətlər əldə etmişlər. Taekvondoçularımızın bu qısa müddətdə əldə etdikləri uğurlar nəinki Azərbaycanda hətta bütün dünyada heyranlıqla qarşılanmışdır.

İdman uğurları ilə yanaşı, Azərbaycan Taekvondo Federasiyası özünün yüksək təşkilatçılıq qabiliyyəti ilə də seçilmişdir. Bir çox mötəbər turnirlərə ev sahibliyi etmək Azərbaycana həvalə edilmişdir. Buna bariz nümunə kimi 21-22 fevral 2004-cü il tarixlərində Afina Olimpiya Oyunlarına Avropa lisenziya turnirinin Azərbaycanda keçirilməsini göstərmək olar. Bundan başqa 2003-cü ildə MDB ölkələrinin I Açıq Çempionatı və 2005-ci ildə Gənclər arasında Avropa Çempionatını göstərmək olar. Azərbaycan Taekvondo Federasiyasının rəhbərliyinin taekvondoçulara yaratdığı şərait və dəstək idmançıların uğurlarında böyük rol oynayıb. Bu şəraitin ən gözəl nümunəsi kimi, Azərbaycan Taekvondo Federasiyası üçün tikilən və öz maddi və texniki bazasına görə dünyada analoqu olmayan yeni binanı göstərmək olar. 10 oktyabr 2003-cü il tarixində bu binanın rəsmi açılışı mərasimi keçirilmişdir. Bu mərasimdə bir çox fəxri qonaqlar o cümlədən Azərbaycan Respublikasının prezidenti cənab İlham Əliyev və Dünya

Taekvondo Federasiyasının prezidenti Un Yonq Kim də iştirak etmişdir.

Azərbaycan Taekvondo Federasiyasının rəhbərliyi taekvondonun inkişafı üçün yalnız Bakıda deyil, regionlarda da səmərəli işlər görür. İndi demək olar ki, Azərbaycanın bütün bölgələrində Federasiya tərəfindən təyin olunmuş məşqçi – müəllimlər fəaliyyət göstərir.

Olimpiya idman növü olan Taekvondo Azərbaycanın bütün zonalarında inkişaf edir və hazırda 1000 nəfərdən artıq adam taekvondo ilə məşğul olur ki, bunun da 500 nəfərdən çoxu qara kəmər sahibidir. Aşağıda Azərbaycan yığma komandasının Avropa, dünya və Olimpiya Oyunlarında çıxışları və onların qısa təhlili verilmişdi (cədvəl 1, 2, 3).

Azərbaycan taekvandoçularının Avropa çempionatlarında çıxışları

Cədvəl 1.

Yarışın keçirildiyi yer	Ölkə Şəhər	Komandaların Sayı	İdmançıların Sayı	Azərbaycanın tutduğu yer	Mükafatçılar	Yer
2000	Yunanıstan Patra	44	352	14	Paşayev N.	I
2002	Türkiyə Samsun	48	370	9	Əhmədov R. Umudov F.	II II
2004	Norveç Lilehammer	44	361	5	Paşayev N. Amanov E.	I II
2005	Latviya Riqa	44	361	7	Paşayev N. Amanov E. Əhmədov R. Yusifova Ş.	I II III III
2006	Almaniya Bonn	46	360	5	İ.Şahbazov Z.Məmmədov R.Əhmədov Ş.Yusifova T.Bayramov	I II II II III
2008	İtaliya Poma	45	356	8	E.Amanov İ.Şahbazov	I II
2010	Rusiya Sank-Piterburq	46	363	8-10	T.Bayramov E.Məmmədov	I II
2012	Böyük-Britaniya Mançester	46	365	9	M.Əliyev R.Əzizov	II II
2014	Azərbaycan Bakı	46	363	5	R.İsayev İ.Şahbazov R. Əzizov G.Ağakışiyeva F.Əzizova	I III III III III
2016	İsveçrə Möntrö	46	360	7-8	M.Harçeqani P.Abakarova P.Oğaz	I II III
2018	Rusiya Kazan	46	363	6	R.İsayev M.Harçeqani P.Abakarova	I III III
2021	Bolqarıstan Sofiya	45	363	12	M.Harçeqani M.Əkbərova	II III

Azərbaycan yığma komandası 2000-ci ildən Avropa çempionatlarında 12 dəfə iştirak ediblər. Orta hesabla yarışda iştirak edən 46 ölkənin içində 8-ci yerdə gedir. Bu yarışlarda Azərbaycan taekvandoçuları 33 medal əldə

ediblər Bunlardan: I yerə 9 dəfə, II yerə 13 dəfə və III yerə 11 dəfə çıxmışlar. Əldə edilən medalların 26 - nı yerli idmançılar və 7-ni isə legionerlər qazanmışdılar.

Azərbaycan taekvandoçularının dünya çempionatlarında çıxışları

Cədvəl 2.

Yarışın keçirildiyi yer	Ölkə Şəhər	Komandaların Sayı	İdmançıların Sayı	Azərbaycanın tutduğu yer	Mükafatçılar	Yer
2001	Koreya Çeçu	113	1044	6	N.Paşayev	I
2003	Almaniya Qarmış-Partenkirhen	107	1050	16	Z.Məmmədov N.Paşayev R.Əhmədov T.Bayramov	III III III III
2007	Çin Pekin	116	1400	14	T.Bayramov	II
2009	Danimarka Kopenhagen	142	928	17	R.Əhmədov	II
2011	Koreya Qyonqju	144	949	16	R. Əzizov	III
2013	Meksika Puebla	130	812	18	R.İsayev F.Əzizova	III III
2015	Rusiya Çelyabinsk	139	872	9	R.İsayev	I
2017	Koreya Muju	177	945	7	M.Harçeqani M.Məmmədov	I III
2019	Böyük Britaniya Mançester	181	975	7	M.Harçeqani F.Əzizova	I III

Azərbaycan yığma komandası 2001-ci ildən dünya çempionatlarında 9 dəfə iştirak ediblər. Orta hesabla yarışda iştirak edən 138 ölkənin içində 12-ci yerdə gedir. Bu yarışlarda Azərbaycan taekvandoçuları 15 medal əldə

ediblər Bunlardan: I yerə 4 dəfə, II yerə 2 dəfə və III yerə 9 dəfə çıxmışlar. Əldə edilən medalların 11-ni yerli idmançılar və 4-nü isə legionerlər qazanmışdılar.

Azərbaycan taekvandoçularının Olimpiya Oyunlarında çıxışları

Cədvəl 3.

Yarışın keçirildiyi yer	Ölkə Şəhər	Komandaların sayı	İdmançıların sayı	Azərbaycanın tutduğu yer	Mükafatçılar və iştirakılar	Yer
2004	Yunanıstan Afina	60	124	-	N.Paşayev R.Əhmədov	
2008	Çin Pekin	63	128	-	R. Əhmədov	V
2012	Böyük Britaniya London	63	128	-	R.Əzizov F.Əzizova	

2016	Braziliya Rio-de-Janeyro	63	128	4	R. İsayev M. Harçeqani P. Abakarova	I III III
2021	Yaponiya Tokio	63	128	-	M. Harçeqani F. Əzizova	

Azərbaycan yığma komandası 2004-cü ildən Olimpiya Oyunlarında 5 dəfə iştirak ediblər. Bu yarışlarda Azərbaycan taekvandoçuları 3 medal əldə ediblər. Bunlardan: I yerə 1 dəfə və III yerə 2 dəfə çıxmışlar. Olimpiya Oyunlarında əldə edilən medalların 3-də legionerlər qazanmışdılar.

ƏDƏBİYYAT

1. Əkbərov R.A., Soltanov O.E., Məmmədova V.V.

Əlbəyaxa döyüş, monoqrafiya, B., 2022, 200 s.

2. **Məmmədli S.** *Sağlamlığa çağırış*, monoqrafiya, B, 2018, 160 s.

3. **Məmmədli S., Məmmədov A.** *Müxtəlif xalqların döyüş sənəti*, B, 2002, 200 s.

4. **Долин А.А., Попов Г.В.** *Кемно-традиция воинских искусств*. М., Наука., 2000., стр.430.

РАЗВИТИЕ ТХЭКВОНДО В АЗЕРБАЙДЖАНЕ И ДОСТИЖЕНИЯ СПОРТСМЕНОВ

Н.В. Пашаев

Азербайджанская Государственная Академия Физической Культуры и Спорта
niyametdin.pashayev@sport.edu.az

Аннотация. Федерация Тхэквондо Азербайджана была создана в 1992 году. С тех пор азербайджанские тхэквондисты участвовали во многих международных турнирах. Наряду со спортивными достижениями, Федерация Тхэквондо Азербайджана отличалась высокими организаторскими способностями. В Азербайджане было про-

ведено несколько международных соревнований мирового уровня по тхэквондо. Тхэквондо развивается во всех регионах Азербайджана, этим видом спорта занимаются более 1000 человек.

Ключевые слова: тхэквондо, федерация, соревнование, успехи, спорт, регион.

THE DEVELOPMENT OF TAEKWONDO IN AZERBAIJAN AND THE ACHIEVEMENTS OF ATHLETES

N.V. Pashayev

Azerbaijan State Academy of Physical Education and Sport
niyametdin.pashayev@sport.edu.az

Annotation. Azerbaijan Taekwondo Federation was established in 1992. Since then, Azerbaijani taekwondista have competed in many international tournaments. In a number of sports achievements, the Azerbaijan Taekwondo Federation stood out for its high organizational skills. Azerbaijan has been entrusted to

host many prestigious tournaments. Taekwondo is improved in all regions of Azerbaijan and more than 1000 members are involved in this sport.

Keywords: taekwondo, federation, tournament, successes, sport, region.